

## DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

29. marts 2011<sup>1</sup>

### Sagregister

|                                                                                                                                                                       |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| I — Retsforskrifter.....                                                                                                                                              | I - 2314 |
| A — Bestemmelser i EKSF-traktaten.....                                                                                                                                | I - 2314 |
| B — Bestemmelser i EF-traktaten .....                                                                                                                                 | I - 2316 |
| C — Forordning (EF) nr. 1/2003 .....                                                                                                                                  | I - 2316 |
| D — Forældelsesreglerne vedrørende retsforfølgning .....                                                                                                              | I - 2317 |
| II — Tvistens baggrund .....                                                                                                                                          | I - 2319 |
| III — Retsforhandlingerne for Retten og den appellerede dom.....                                                                                                      | I - 2322 |
| IV — Retsforhandlingerne for Domstolen.....                                                                                                                           | I - 2324 |
| V — Parternes påstande .....                                                                                                                                          | I - 2324 |
| VI — Om begæringen om genåbning af den mundtlige forhandling.....                                                                                                     | I - 2327 |
| VII — Om appellerne .....                                                                                                                                             | I - 2328 |
| A — Om ARBED's appel (sag C-201/09 P) .....                                                                                                                           | I - 2329 |
| 1. Om det første anbringende om en tilsidesættelse af artikel 97 KS og af forordning nr. 1/2003, om magtfordrejning, om en retlig fejl og om begrundelsesmangler..... | I - 2329 |
| a) Parternes argumenter.....                                                                                                                                          | I - 2329 |
| b) Domstolens bemærkninger.....                                                                                                                                       | I - 2331 |

<sup>1</sup>Processprog: fransk.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 2. Om det andet anbringende vedrørende en tilsidesættelse af principperne om selskabers juridiske personlighed og om individuel fastsættelse af sanktioner, om en begrundelsesmangel, om en urigtig fortolkning og anvendelse af retspraksis om spørgsmålet om, hvorvidt et moderselskab kan tilregnes adfærden for et helejet datterselskab, samt om en tilsidesættelse af princippet om den materielle retskraft . . . . . | I - 2338 |
| a) Om formaliteten og muligheden for, at det fremførte anbringende tages til følge. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | I - 2338 |
| i) Parternes argumenter . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | I - 2338 |
| ii) Domstolens bemærkninger. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | I - 2338 |
| b) Om realiteten . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | I - 2339 |
| i) Parternes argumenter . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | I - 2339 |
| ii) Domstolens bemærkninger. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | I - 2342 |
| 3. Om det tredje anbringende om en tilsidesættelse af forældelsesbestemmelserne og af princippet om den materielle retskraft samt om en begrundelsesmangel. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                          | I - 2345 |
| a) Parternes argumenter. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | I - 2345 |
| b) Domstolens bemærkninger. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | I - 2346 |
| 4. Det fjerde anbringende om en begrundelsesmangel og om en tilsidesættelse af retten til forsvar og princippet om den materielle retskraft. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                         | I - 2347 |
| a) Parternes argumenter. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | I - 2347 |
| b) Domstolens bemærkninger. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | I - 2348 |
| B — Om Kommissionens appel (sag C-216/09 P), hvis eneste anbringende vedrører retlige fejl ved fortolkningen af beslutning nr. 715/78. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                               | I - 2350 |
| 1. Parternes argumenter . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | I - 2350 |
| 2. Domstolens bemærkninger. . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | I - 2354 |
| VIII — Sagens omkostninger . . . . .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | I - 2357 |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | I - 2309 |

I de forenede sager C-201/09 P og C-216/09 P,

angående to appeller i henhold til artikel 56 i statuten for Domstolen, iværksat henholdsvis den 5. og den 10. juni 2009,

**ArcelorMittal Luxembourg SA**, tidligere Arcelor Luxembourg SA, Luxembourg (Luxembourg), ved avocats A. Vandencastele og C. Falmagne (sag C-201/09 P),

appellant,

de øvrige parter i appelsagen:

**Europa-Kommissionen** ved F. Castillo de la Torre og E. Gippini Fournier, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt i første instans,

**ArcelorMittal Belval & Differdange SA**, tidligere Arcelor Profil Luxembourg SA,  
Esch-sur-Alzette (Luxembourg),

**ArcelorMittal International SA**, tidligere Arcelor International SA, Luxembourg,

sagsøgere i første instans,

og

**Europa-Kommissionen** ved F. Castillo de la Torre, X. Lewis og E. Gippini Fournier,  
som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg (sag C-216/09 P),

appellant,

de øvrige parter i appelsagen:

**ArcelorMittal Luxembourg SA**, tidligere Arcelor Luxembourg SA, Luxembourg,

**ArcelorMittal Belval & Differdange SA**, tidligere Arcelor Profil Luxembourg SA,  
Esch-sur-Alzette, ved avocat A. Vandencastele,

**ArcelorMittal International SA**, tidligere Arcelor International SA, Luxembourg,  
ved avocat A. Vandencastele,

sagsøgere i første instans,

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, afdelingsformændene A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, K. Schiemann, A. Arabadjiev (refererende dommer) og J.-J. Kasel samt dommerne E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet, T. von Danwitz og C. Toader,

generaladvokat: Y. Bot  
justitssekretær: fuldmægtig R. Șereș,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 29. juni 2010,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 26. oktober 2010,

afsagt følgende

## Dom

- <sup>1</sup> I appelskrifterne har ArcelorMittal Luxembourg SA, tidligere Arcelor Luxembourg SA (sag C-201/09 P), Europa-Kommissionen (sag C-216/09 P) og ved en kontraappel ArcelorMittal Belval & Differdange SA, tidligere Arcelor Profil Luxembourg SA, og ArcelorMittal International SA, tidligere Arcelor International SA (sag C-216/09 P), nedlagt påstand for Domstolen om delvis ophævelse af dom afsagt af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans den 31. marts 2009, ArcelorMittal Luxembourg m.fl. mod Kommissionen (sag T-405/06, Sml. II, s. 771, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten delvist annullerede Kommissionens beslutning K(2006) 5342 endelig af 8. november 2006 om en procedure i henhold til EKSF-traktatens artikel 65 vedrørende aftaler og forskellige former for samordnet praksis mellem europæiske producenter af stålbjælker (sag COMP/F/38.907 — Stålbjælker), hvoraf et sammendrag er offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* af 13. september 2008 (EUT C 235, s. 4, herefter »den anfægtede beslutning«).
- <sup>2</sup> Med den anfægtede beslutning fandt Kommissionen, at den virksomhed, som bestod af ArcelorMittal Luxembourg SA, ArcelorMittal Belval & Differdange SA og Arcelor-Mittal International SA, i strid med artikel 65, stk. 1, KS i perioden fra den 1. juli 1988 til den 16. januar 1991 havde deltaget i en række aftaler og samordnet praksis, som har haft til formål eller til følge at fastsætte priser, tildele kvoter og i vid udstrækning udveksle oplysninger vedrørende fællesskabsmarkedet for stålbjælker og pålagde for disse overtrædelser disse virksomheder en bøde in solidum på 10 mio. EUR.

## I — Retsforskrifter

### A — Bestemmelser i EKSF-traktaten

#### 3 Artikel 65 KS bestemte:

»1. Alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for virksomheders organisationer og alle former for samordnet praksis, som har til formål direkte eller indirekte at hindre, begrænse eller fordreje den normale konkurrence på det fælles marked, er forbudt, navnlig sådanne, som består i:

- a) fastsættelse eller bestemmelse af priser
- b) begrænsning af eller kontrol med produktion, teknisk udvikling eller investeringer
- c) opdeling af markeder, produkter, aftagere eller forsyningskilder.

[...]

4. Aftaler eller vedtagelser, der er forbudt i medfør af denne artikels stk. 1, er uden videre ugyldige og kan ikke påberåbes ved nogen domstol i medlemsstaterne.

Under forbehold af adgang til at indbringe søgsmål for Domstolen har alene Kommissionen kompetence til at udtale sig om overensstemmelsen mellem de nævnte aftaler og vedtagelser og bestemmelserne i denne artikel.

5. Virksomheder, som har indgået en aftale, der uden videre er ugyldig, eller som ved at benytte voldgift, konventionalbøder, boykot eller ethvert andet middel har anvendt eller forsøgt at anvende en sådan ugyldig aftale eller vedtagelse eller en aftale, hvortil godkendelse er blevet nægtet eller tilbagekaldt, eller som har opnået en tilladelse ved bevidst at fremsætte falske eller fordrejede oplysninger, eller som anvender fremgangsmåder, der strider mod bestemmelserne i stk. 1, kan af Kommissionen ikendes bøder eller tvangsbøder, der højst må være lig med det dobbelte af omsætningen for de produkter, som vedrøres af den aftale, vedtagelse eller fremgangsmåde, der strider mod bestemmelserne i dette stykke, dog således at det ovenfor fastsatte maksimum, når formålet har været at begrænse produktionen, den tekniske udvikling eller investeringerne, i tilfælde af bøder kan sættes op til 10 % af de pågældende virksomheders årsomsætning og i tilfælde af tvangsbøder op til 20 % af den daglige omsætning.«

4 I henhold til artikel 97 KS udløb EKSF-traktaten den 23. juli 2002.

B — *Bestemmelser i EF-traktaten*

## 5 Artikel 305, stk. 1, EF bestemte:

»Denne traktats bestemmelser ændrer ikke bestemmelserne i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab, navnlig ikke medlemsstaternes rettigheder og forpligtelser, beføjelserne for dette Fællesskabs institutioner og reglerne i den nævnte traktat om, hvorledes fællesmarkedet for kul og stål skal fungere.«

C — *Forordning (EF) nr. 1/2003*

## 6 Ifølge artikel 4 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [EF-]traktatens artikel 81 og 82 (EFT 2003 L 1, s. 1) har Kommissionen »[m]ed hensyn til anvendelsen af [artikel 81 EF og 82 EF] de i denne forordning fastsatte beføjelser«.

## 7 Artikel 7 i forordning nr. 1/2003 med overskriften »Konstatering og standsning af overtrædelser« bestemmer:

»1. Hvis Kommissionen på grundlag af en klage eller på eget initiativ konstaterer, at [artikel 81 EF eller 82 EF] er overtrådt, kan den ved en beslutning pålægge de deltagende virksomheder eller virksomhedssammenslutninger at bringe den pågældende overtrædelse til ophør. [...] Når Kommissionen har en berettiget interesse deri, kan den endvidere fastslå, at der tidligere forelå en overtrædelse, som er bragt til ophør.

[...]«

- 8 Ifølge artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003 kan Kommissionen ved beslutning pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger bøder, hvis de forsætligt eller uagtsomt overtræder artikel 81 EF eller 82 EF.

*D — Forældelsesreglerne vedrørende retsforfølgning*

- 9 Ifølge artikel 1, stk. 1, i Kommissionens beslutning nr. 715/78/EKSF af 6. april 1978 om forældelse af adgangen til at pålægge sanktioner og tvangsfuldbyrde disse inden for anvendelsesområdet for traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab (EFT L 94, s. 22) og artikel 25, stk. 1, i forordning nr. 1/2003 gælder der en forældelsesfrist på fem år for Kommissionens beføjelse til at pålægge bøder for overtrædelser af konkurrencereglerne.
- 10 Ifølge artikel 1, stk. 2, i beslutning nr. 715/78 og artikel 25, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 regnes forældelsesfristen fra den dag, hvor overtrædelser er begået. Ved vedvarende eller gentagne overtrædelser regnes fristen dog først fra den dag, hvor overtrædelser er ophørt.
- 11 Artikel 2, stk. 1, i beslutning nr. 715/78 og artikel 25, stk. 3, i forordning nr. 1/2003 præciserer, at forældelsesfristen afbrydes, hver gang Kommissionen tager skridt til at undersøge eller forfølge overtrædelser. Forældelsesfristen afbrydes med virkning

fra den dag, hvor det pågældende skridt meddeles mindst én af de virksomheder, der har medvirket ved overtrædelsen. Forældelsesfristen afbrydes bl.a. af følgende skridt:

- Kommissionens skriftlige begæringer om oplysninger samt Kommissionens beslutninger, hvorved der fremsættes krav om de begærede oplysninger
- Kommissionens skriftlige fuldmagter til at foretage inspektioner eller kontrolundersøgelser samt Kommissionens beslutninger om foretagelse af kontrolundersøgelser
- Kommissionens indledning af en procedure, og
- Kommissionens meddelelse af klagepunkter.

<sup>12</sup> Artikel 2, stk. 2, i beslutning nr. 715/78 og artikel 25, stk. 4, i forordning nr. 1/2003 bestemmer, at afbrydelsen af forældelsesfristen har virkning over for alle virksomheder, der har medvirket ved overtrædelsen.

<sup>13</sup> Ifølge artikel 2, stk. 3, i beslutning nr. 715/78 og artikel 25, stk. 5, i forordning nr. 1/2003 løber forældelsen på ny efter hver afbrydelse. Forældelsesfristen udløber dog senest den dag, hvor der er forløbet en periode svarende til den dobbelte forældelsesfrist, uden at Kommissionen har pålagt en bøde eller tvangsbøde. Denne periode forlænges med den tid, hvor forældelsen har været stillet i bero.

- 14 Ifølge artikel 3 i beslutning nr. 715/78 og artikel 25, stk. 6, i forordning nr. 1/2003 stilles forældelsen hvad angår forfølgning i bero, så længe en sag om Kommissionens beslutning verserer for Domstolen.
- 15 Det følger af artikel 4 i beslutning nr. 715/78 og artikel 26, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1/2003, at Kommissionens beføjelse til at tvangsfuldbyrde beslutninger om pålæggelse af bøder i medfør af EKSF-traktaten eller artikel 23 i forordning nr. 1/2003 forældes efter fem år, og at forældelsesfristen regnes fra den dag, hvor beslutningen er endelig.

## II — Tvistens baggrund

- 16 De faktiske omstændigheder, der ligger til grund for tvisten, som gengivet i den appellerede doms præmis 16-37, kan opsummeres som følger.
- 17 ARBED SA, som siden har ændret navn først til Arcelor Luxembourg SA og derpå til ArcelorMittal Luxembourg SA (herefter »ARBED«), drev virksomhed med fremstilling af jern- og stålprodukter.
- 18 TradeARBED SA, som siden har ændret navn først til Arcelor International SA og derpå til ArcelorMittal International SA (herefter »TradeARBED«), var et helejet datterselskab af ARBED og var beskæftiget med distribution af jern- og stålprodukter, som var fremstillet af ARBED.

- <sup>19</sup> ProfilARBED SA, som siden har ændret navn først til Arcelor Profil Luxembourg SA og derpå til ArcelorMittal Belval & Differdange SA (herefter »ProfilARBED«), blev stiftet den 27. november 1992 som et helejet datterselskab af ARBED med henblik på fra denne dato at fortsætte ARBED's økonomiske og industrielle virksomhed inden for sektoren for stålbjælker.
- <sup>20</sup> I 1991 foretog Kommissionen i medfør af en række beslutninger, der var vedtaget i henhold til artikel 47 KS, nogle kontrolundersøgelser i flere virksomheders kontorer, herunder TradeARBED. Den 6. maj 1992 tilsendte Kommissionen de pågældende virksomheder, herunder TradeARBED, men ikke ARBED og ProfilARBED, en meddelelse af klagepunkter. TradeARBED deltog også i en høring, der fandt sted fra den 11. til den 14. januar 1993.
- <sup>21</sup> Ved beslutning 94/215/EKSF af 16. februar 1994 om en procedure i henhold til EKSF-traktatens artikel 65 vedrørende aftaler og forskellige former for samordnet praksis mellem europæiske producenter af stålbjælker (EFT L 116, s. 1, herefter »den oprindelige beslutning«) fastslog Kommissionen, at 17 europæiske jern- og stålvirksomheder, herunder TradeARBED, i strid med artikel 65, stk. 1, KS havde deltaget i en række aftaler, vedtagelser og samordnet praksis om prisfastsættelse, markedsopdeling og udveksling af fortrolige oplysninger på fællesskabsmarkedet for stålbjælker, og pålagde 14 virksomheder inden for denne sektor en række bøder, herunder ARBED (11 200 000 ECU), for overtrædelser, som var begået mellem den 1. juli 1988 og den 31. december 1990.
- <sup>22</sup> Ved dom af 11. marts 1999, ARBED mod Kommissionen (sag T-137/94, Sml. II, s. 303), frifandt Retten Kommissionen for det annullationssøgsmål, som ARBED havde anlagt til prøvelse af den oprindelige beslutning, idet den dog nedsatte den bøde, som var blevet pålagt ARBED, til 10 mio. EUR.

- 23 Ved dom af 2. oktober 2003, ARBED mod Kommissionen (sag C-176/99 P, Sml. I, s. 10687), ophævede Domstolen såvel Rettens dom som den oprindelige beslutning, for så vidt som denne vedrørte ARBED på grund af en tilsidesættelse af retten til forsvar.
- 24 Som følge af denne ophævelse besluttede Kommissionen at indlede en ny procedure om den konkurrencebegrænsende adfærd, som den oprindelige beslutning drejede sig om. Den 8. marts 2006 tilsendte den ARBED, TradeARBED og ProfilARBED en meddelelse af klagepunkter, hvori den oplyste selskaberne om, at den havde til hensigt at vedtage en beslutning, hvori de blev anset for solidarisk ansvarlige for de pågældende overtrædelser. Selskaberne besvarede meddelelsen den 20. april 2006.
- 25 Den 8. november 2006 vedtog Kommissionen den anfægtede beslutning, hvis artikel 1 og 2 bestemmer:

### *»Artikel 1*

Den virksomhed, som består af [ARBED, TradeARBED og ProfilARBED], har i strid med artikel 65, stk. 1, [KS] deltaget i en række aftaler og samordnet praksis, som har haft til formål eller til følge at fastsætte priser, tildele kvoter og i vid udstrækning udveksle oplysninger vedrørende fællesskabsmarkedet for stålbjælker. Det er bevist, at virksomheden i den angivne sammensætning har deltaget i overtrædelsen mellem den 1. juli 1988 og den 16. januar 1991.

*Artikel 2*

[ARBED, TradeARBED og ProfilARBED] pålægges in solidum en bøde på 10 mio. EUR for de i artikel 1 nævnte overtrædelser.«

**III — Retsforhandlingerne for Retten og den appellerede dom**

- <sup>26</sup> Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 27. december 2006 anlagde ARBED, TradeARBED og ProfilARBED søgsmål i henhold til artikel 33 KS og 36 KS samt artikel 229 EF og 230 EF til prøvelse af den anfægtede beslutning.
- <sup>27</sup> ARBED, TradeARBED og ProfilARBED gjorde med deres første anbringende gældende, at den anfægtede beslutning savnede retsgrundlag, og at Kommissionen havde gjort sig skyldig i magtfordrejning. Det andet anbringende vedrørte en tilsidesættelse af reglerne om tilregnelser af overtrædelser, det tredje anbringende vedrørte en tilsidesættelse af reglerne om forældelse af retsforfølgning, og det fjerde anbringende vedrørte en tilsidesættelse af retten til forsvar.
- <sup>28</sup> Retten, som navnlig fandt, at der ved fællesskabstraktaterne er indført ét sammenhængende retssystem, at EKSF-traktaten og EF-traktaten har et fælles formål, nemlig opretholdelse af en ordening med fri konkurrence, og at der i overensstemmelse med et princip, som er fælles for medlemsstaternes nationale retsordener, skal sikres kontinuitet i de retlige strukturer i forbindelse med lovændringer, medmindre lovgiver har udtrykt vilje til det modsatte, forkastede det første anbringende, idet den fandt, at artikel 7, stk. 1, og artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 skal fortolkes således, at

Kommissionen også efter den 23. juli 2002 kunne fastslå, at virksomheder har indgået karteller inden for de sektorer, som var omfattet af EKSF-traktatens materielle og tidsmæssige anvendelsesområde, og pålægge bøder herfor.

- 29 Retten forkastede ligeledes det andet anbringende, idet den fandt, dels at dette anbringende ikke var blevet fremført af TradeARBED, dels at Kommissionens betragtninger ikke var behæftet med retlige fejl, for så vidt som de tilregnede ARBED og ProfilARBED i dets egenskab af »økonomisk efterfølger« til ARBED ansvaret for den af TradeARBED begåede overtrædelse under henvisning til, at ARBED ejede 100 % af selskabskapitalen i TradeARBED, og at beviser gav støtte for at antage såvel, at dette selskab havde udøvet en bestemmende indflydelse på TradeARBED's adfærd, som at det faktisk havde udnyttet denne indflydelse.
- 30 Hvad angår det tredje anbringende forkastede Retten den påståede tilsidesættelse af reglerne om forældelse af retsforfølgning hvad angår ARBED, idet den fandt, at den anfægtede beslutning på grund af suspensionen af fristerne under den første sag for Retten og Domstolen var truffet inden udløbet af såvel den femårige som den tiårige forældelsesfrist. Derimod fastslog Retten, som fandt, at suspensionen ikke havde virkning erga omnes, men kun inter partes, at den tiårige forældelsesfrist var overskredet for så vidt angår ProfilARBED og TradeARBED, og annullerede følgelig den anfægtede beslutning for så vidt angår disse selskaber.
- 31 Retten forkastede det fjerde anbringende, for så vidt som det var fremsat af ARBED, idet den fandt, at sidstnævnte, som kun havde gjort gældende, at de beviser, som selskabet rådede over i 1990, ikke længere fandtes efter så lang tid, ikke havde godtgjort, hvorledes den administrative procedures varighed har kunnet skade udøvelsen af retten til forsvar.

- <sup>32</sup> Ved den appellerede dom annullerede Retten følgelig den anfægtede beslutning, i det omfang den angik ProfilARBED og TradeARBED, og frifandt i øvrigt Kommissionen.

#### **IV — Retsforhandlingerne for Domstolen**

- <sup>33</sup> Ved kendelse af 10. september 2009 har Domstolens præsident besluttet at forene sagerne C-201/09 P og C-216/09 P med henblik på den mundtlige forhandling og dommen.

#### **V — Parternes påstande**

- <sup>34</sup> ARBED har i sit appelskrift (sag C-201/09 P) nedlagt følgende påstande:

- Den appellerede dom ophæves, for så vidt som den i forhold til ARBED stadfæster den anfægtede beslutning.
- Kommissionen tilpligtes at betale omkostningerne i appelsagen og sagen ved Retten.

35 Kommissionen har i svarskriftet til nævnte appelskrift nedlagt følgende påstande:

- Appellen forkastes.
- ARBED tilpligtes at betale sagens omkostninger.

36 Kommissionen har i sit appelskrift (sag C-216/09 P) nedlagt følgende påstande:

- Den appellerede dom ophæves, for så vidt som den ophæver de bøder, som ved den anfægtede beslutning er blevet pålagt ProfilARBED og TradeARBED.
- Kommissionen frifindes.
- ProfilARBED og TradeARBED tilpligtes at betale sagens omkostninger.

37 ProfilARBED og TradeARBED har i deres svarskrift til nævnte appelskrift iværksat kontraappel og nedlagt følgende påstande:

- Stadfæstelse af den appellerede dom, i den udstrækning Retten heri annullerer de bøder, Kommissionen havde pålagt dem i medfør af den anfægtede beslutning under anvendelse af den relative virkning af suspensionen af forældelsen.

- Subsidiært og som modpåstand ophævelse af den appellerede dom, for så vidt som den:
  - anvender EKSF-traktaten og forordning nr. 1/2003 på dem
  - tilregner ProfilARBED TradeARBED's adfærd
  - ikke anerkender, at der er indtrådt forældelse med hensyn til retsforfølgning over for ProfilARBED under anvendelse af reglerne om afbrydelse af forældelsen
  - ikke anerkender, at der er sket en tilsidesættelse af den ret til forsvar, som ProfilARBED kan gøre gældende, henset til den særlige langvarige procedure.
- Kommissionen tilpligtes at betale omkostningerne ved begge retsinstanser.

<sup>38</sup> Kommissionen har i replikken til nævnte kontraappel nedlagt følgende påstande:

- Kontraappellen forkastes.
- ProfilARBED og TradeARBED tilpligtes at betale sagens omkostninger.

## VI — Om begæringen om genåbning af den mundtlige forhandling

- 39 Ved dokument indleveret til Domstolens Justitskontor den 27. oktober 2010 har Kommissionen begæret genåbning af den mundtlige forhandling i henhold til artikel 61 i Domstolens procesreglement, for det tilfælde, at Domstolen skulle behandle spørgsmålet om ProfilARBED's ansvar som følge af dette selskabs drift af ARBED's økonomiske aktiviteter. Ifølge Kommissionen er dette spørgsmål blevet behandlet af generaladvokaten i punkt 224-235 i forslaget til afgørelse, men er ikke en del af tvisten, og er ikke blevet drøftet mellem parterne.
- 40 I henhold til denne bestemmelse er generaladvokaten blevet hørt i anledning af denne begæring.
- 41 Domstolen kan, efter at have hørt generaladvokaten eller på parternes begæring i overensstemmelse med artikel 61 i Domstolens procesreglement, ex officio træffe bestemmelse om genåbning af den mundtlige forhandling, såfremt den finder, at sagen er utilstrækkeligt oplyst, eller at den skal afgøres på grundlag af et argument, som ikke har været drøftet af parterne (jf. dom af 8.9.2009, sag C-42/07, Liga Portuguesa de Futebol Profissional og Bwin International, Sml. I, s. 7633, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).
- 42 Domstolen er af den opfattelse, at den i det foreliggende tilfælde har alle de oplysninger til rådighed, som er nødvendige med henblik på sagens afgørelse, og at sagen ikke skal undersøges på grundlag af et argument, som ikke er blevet drøftet for Domstolen.
- 43 Herefter er det ufornuddent at træffe bestemmelse om genåbning af den mundtlige forhandling.

## VII — Om appellerne

- <sup>44</sup> ARBED har i appelskriftet (sag C-201/09 P) gjort fire anbringender gældende. Med det første anbringende gør ARBED gældende, at der er sket en tilsidesættelse af artikel 97 KS og af forordning nr. 1/2003, at der har fundet en magtfordrejning sted, at der er blevet begået retlige fejl, og at der foreligger en begrundelsesmangel.
- <sup>45</sup> Det andet anbringende vedrører en tilsidesættelse af principperne om selskabers juridiske personlighed og om individuel fastsættelse af straffe og sanktioner, begrundelsesmangler, en urigtig fortolkning og anvendelse af Domstolens praksis vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt et moderselskab kan tilregnes adfærden for et helejet datterselskab samt en tilsidesættelse af princippet om den materielle retskraft og om retsforskrifternes trinfølge.
- <sup>46</sup> Det tredje anbringende vedrører tilsidesættelser af bestemmelserne om forældelse og af princippet om den materielle retskraft forbundet med den oprindelige beslutning samt en begrundelsesmangel. Med det fjerde anbringende foreholder ARBED Retten, at der foreligger en begrundelsesmangel, og at der er sket en tilsidesættelse af retten til forsvar og princippet om den materielle retskraft forbundet med dommen af 2. oktober 2003, i sagen ARBED mod Kommissionen.
- <sup>47</sup> Kommissionen har i appelskriftet (sag C-216/09 P) kun fremsat ét anbringende vedrørende retlige fejl med hensyn til fortolkningen af beslutning nr. 715/78.

A — Om ARBED's appel (sag C-201/09 P)

1. Om det første anbringende om en tilsidesættelse af artikel 97 KS og af forordning nr. 1/2003, om magtfordrejning, om en retlig fejl og om begrundelsesmangler

a) Parternes argumenter

<sup>48</sup> ARBED har for det første anført, at artikel 97 KS bestemte, at EKSF-traktaten udløb den 23. juli 2002, og at den anfægtede beslutning, der er baseret på artikel 65 KS, blev truffet den 8. november 2006. Retten har, idet den fandt, at det er med rette, at de omhandlede former for praksis er blevet retsforfulgt på grundlag af artikel 65 KS, tilsidesat artikel 97 KS, og har ikke svaret på ARBED's argumenter om et manglende retsgrundlag for nævnte beslutning.

<sup>49</sup> Ifølge ARBED har Retten begået en retlig fejl, idet den fandt, at der ved fællesskabs-traktaterne er indført ét sammenhængende retssystem. Ifølge artikel 305, stk. 1, EF udgør EKSF-traktaten en særlig ordning, som afviger fra de generelle bestemmelser, der er fastsat i EF-traktaten, og det forhold, at EF-traktaten har efterfulgt EKSF-traktaten som retlig ramme, har fra den 24. juli 2002 medført en ændring af de gældende retsgrundlag, procedurer og materielle bestemmelser. Institutionernes pligt til at fortolke de forskellige traktater på en sammenhængende måde må udøves under iagttagelse af de grænser, der er fastsat i traktaterne selv, og kan derfor ikke føre til, at institutionerne opretholder en bestemmelse i en traktat, hvori det er fastsat, at traktaten udløber den 23. juli 2002, ud over denne dato.

- 50 Dom af 25. februar 1969, Klomp (sag 23/68, Sml. 1969, s. 21, org.ref.: Rec. s. 43), og af 18. juli 2007, Lucchini (sag C-119/05, Sml. I, s. 6199), hvorpå Retten baserede sit ræsonnement, kan ikke ændre denne konklusion. Førstnævnte dom drejede sig nemlig om en ændring af den primære fællesskabsret i henhold til fusionstraktaten og ikke om udløbet af en traktat, og sidstnævnte dom drejede sig om en beslutning, der blev vedtaget i henhold til EKSF-traktaten før, og ikke efter, at denne udløb.
- 51 ARBED er for det andet af den opfattelse, at Retten ved at fastslå, at Kommissionen havde kompetence i henhold til forordning nr. 1/2003, gjorde sig skyldig i magtfordrejning og undlod at tage stilling til ARBED's argumenter. ARBED har fremhævet, at forordning nr. 1/2003 blev vedtaget efter udløbet af EKSF-traktaten, og er af den opfattelse, at forordningen i betragtning af sin artikel 4 og manglen på henvisninger til EKSF-traktaten kun giver Kommissionen kompetence til at forfølge overtrædelser af artikel 81 EF og 82 EF.
- 52 Selv hvis forordning nr. 1/2003 gav Kommissionen kompetence til at pålægge sanktioner for overtrædelser af artikel 65, stk. 1, KS, ville den være i strid med EKSF-traktaten, da den, på trods af, at den kun er vedtaget på grundlag af EF-traktaten, ville tilsigte en ændring af EKSF-traktaten. Det fremgår nemlig af retspraksis, at en sammenhængende fortolkning af de forskellige traktaters materielle bestemmelser ikke har nogen betydning for de beføjelser, traktaterne tillægger de forskellige institutioner, eftersom institutionerne inden for rammerne af hver enkelt traktat kun har kompetence til at udøve de beføjelser, de tillægges i den pågældende traktat.
- 53 ARBED er af den opfattelse, at Rettens standpunkt fører til, dels at der tillægges Rådet for Den Europæiske Union kompetence til at afgøre, hvilke myndigheder der har beføjelse til at gennemføre artikel 65 KS, skønt det var EKSF-traktatens forfattere, som udøvede denne kompetence, dels at der sker en ændring af karakteren af den kompetence, Kommissionen tillægges i EKSF-traktaten, idet kompetencen ifølge artikel 65

KS er en enekompetence, mens den i forordning nr. 1/2003 består side om side med de nationale konkurrencemyndigheders og de nationale domstoles kompetence.

- 54 Rettens fortolkning af, hvordan bestemmelserne skal anvendes tidsmæssigt, krænker således de enkelte traktaters egen retlige identitet og reglerne om retsforskrifternes trinfølge. Desuden sammenblandede Retten procedureregler, materielle bestemmelser og tillægelse af kompetence. Det fremgår af retspraksis, dels at spørgsmålet om, hvilken kompetence en institution har, går forud for spørgsmålet om, hvilke materielle regler og procedureregler der finder anvendelse, dels at det retsgrundlag, som bemyndiger en unionsinstitution til at udstede en retsakt, skal være gældende, når retsakten udstedes.

#### b) Domstolens bemærkninger

- 55 Indledningsvis bemærkes først og fremmest, at enhver aftale, som svarer til de faktiske omstændigheder, der er fastsat i artikel 65, stk. 1, KS, og som er indgået eller opfyldt før EKSF-traktatens udløb den 23. juli 2002, til og med denne dato kunne give anledning til en beslutning fra Kommissionen om at pålægge virksomheder, som havde deltaget i denne aftale eller dens opfyldelse, bøder på grundlag af artikel 65, stk. 5, KS.
- 56 Det bemærkes dernæst, at enhver aftale, som svarer til de faktiske omstændigheder, der er fastsat i artikel 65, stk. 1, KS, som er indgået eller opfyldt i perioden fra den 24. juli 2002 til den 30. november 2009, kunne give anledning til en sådan beslutning fra Kommissionen på grundlag af artikel 81 EF og artikel 15, stk. 2, litra a), i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i [EF-traktatens artikel 81 og 82] (EFT 1959-1962, s. 81) eller artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003.

- 57 Endelig er det ligeledes ubestridt, at enhver aftale, der svarer til de faktiske omstændigheder, der er fastsat i artikel 65, stk. 1, KS, som er indgået eller opfyldt fra den 1. december 2009, kan give anledning til en sådan beslutning fra Kommissionen på grundlag af artikel 101 TEUF og artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003.
- 58 I den foreliggende sag anfægter ARBED i det væsentlige Rettens konstatering om, at Kommissionen ved den anfægtede beslutning, der er vedtaget efter den 23. juli 2002, på grundlag af artikel 65, stk. 1 og 5, KS, sammenholdt med artikel 7, stk. 1, og artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003, kunne pålægge selskabet en bøde for i perioden før den 23. juli 2002 at have deltaget i indgåelsen og opfyldelsen af en aftale, der svarer til de faktiske omstændigheder, der er fastsat i artikel 65, stk. 1, KS.
- 59 Hvad for det første angår Kommissionens kompetence anførte Retten i den appellerede doms præmis 57 og 58, at EKSF-traktaten i henhold til artikel 305, stk. 1, EF udgjorde en *lex specialis*, der afveg fra den *lex generalis*, som EF-traktaten udgjorde, og at anvendelsesområdet for de generelle regler, der er fastsat i EF-traktaten, på grund af EKSF-traktatens udløb den 23. juli 2002 med virkning fra den 24. juli 2002 blev udvidet til sektorer, der oprindeligt var reguleret ved EKSF-traktaten.
- 60 Retten præciserede i den appellerede doms præmis 59-61, at den omstændighed, at EF-traktaten erstattede EKSF-traktaten som retlig ramme, er en del af enheden og kontinuiteten i Unionens retsorden og dennes formål, idet indførelsen og opretholdelsen af en ordning med fri konkurrence udgør et af de grundlæggende formål såvel med EF-traktaten som med EKSF-traktaten. Retten understregede herved, at begreberne aftaler og samordnet praksis i den forstand, hvori disse udtryk er anvendt i artikel 65, stk. 1, KS, svarede til de tilsvarende begreber om aftaler og samordnet praksis i artikel 81 EF, og at disse to bestemmelser var blevet fortolket på samme måde af Unionens retsinstanser.

- 61 Retten fastslog i den appellerede doms præmis 62, at der ved lovændringer i overensstemmelse med et princip, som er fælles for medlemsstaternes nationale retsordener, medmindre lovgiver har udtrykt vilje til det modsatte, skal skabes sikkerhed for kontinuiteten i de retlige strukturer, og at dette princip finder anvendelse på ændringer af EU-rettens primære ret.
- 62 Retten konkluderede således i den appellerede doms præmis 63 og 64, at det af hensyn til kontinuiteten i Unionens retsorden er nødvendigt, at Kommissionen hvad angår situationer, der opstod, mens EKSF-traktaten var gyldig, sikrer overholdelsen af de rettigheder og forpligtelser, som på daværende tidspunkt gjaldt for medlemsstaterne og borgerne ifølge EKSF-traktaten, og at artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 derfor skal fortolkes således, at Kommissionen også efter den 23. juli 2002 kan pålægge bøder for karteller, som er indgået inden for de sektorer, der er omfattet af EKSF-traktatens materielle og tidsmæssige anvendelsesområde.
- 63 Disse betragtninger er ikke behæftet med nogen retlig fejl. Det fremgår således af retspraksis, at der ved lovændringer i overensstemmelse med et princip, som er fælles for medlemsstaternes nationale retsordener, og som går helt tilbage til romerretten, medmindre lovgiver har udtrykt vilje til det modsatte, skal skabes sikkerhed for kontinuiteten i de retlige strukturer, og at dette princip finder anvendelse på en ændring af EU-rettens primære ret (jf. i denne retning Klomp-dommen, præmis 13).
- 64 Som Kommissionen med rette har anført, er der intet holdepunkt for at antage, at unionslovgiver har ønsket, at former for samordnet praksis, som er forbudt i henhold til EKSF-traktaten, kan unddrages anvendelsen af enhver sanktion efter udløbet af sidstnævnte traktat.

- <sup>65</sup> Desuden fremgår det af konstateringerne i denne doms præmis 55-57, at den omstændighed, at EF-traktaten træder i stedet for EKSF-traktaten, og at EUF-traktaten træder i stedet for EF-traktaten, med henblik på at sikre en fri konkurrence garanterer, at enhver adfærd, som svarer til de faktiske omstændigheder, der er fastsat i artikel 65, stk. 1, KS, som har fundet sted før eller efter den 23. juli 2002, har kunnet og fortsat kan sanktioneres af Kommissionen.
- <sup>66</sup> Det ville under disse omstændigheder være i strid med traktaternes formål og indbyrdes sammenhæng og uforeneligt med unionsretsordenens kontinuitet, at Kommissionen skulle være uden beføjelser til at sikre en ensartet fortolkning af retsforskrifter i tilknytning til EKSF-traktaten, som fortsat har retsvirkninger selv efter udløbet af denne (jf. i denne retning *Lucchini-dommen*, præmis 41).
- <sup>67</sup> For det andet er det med rette, at Retten i denne forbindelse i den appellerede doms præmis 65, 66 og 68 fastslog, at de materielle bestemmelser i artikel 65, stk. 1 og 5, KS af hensyn til overholdelsen af principperne for den tidsmæssige anvendelse af bestemmelserne, retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning skal anvendes på de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag, som er omfattet af denne bestemmelses materielle og tidsmæssige anvendelsesområde.
- <sup>68</sup> Særligt forudsætter retssikkerhedsprincippet, at en EU-retlig bestemmelse giver de berørte mulighed for at få et nøjagtigt kendskab til omfanget af de forpligtelser, der derved pålægges dem, og at de uden at være i tvivl kan kende deres rettigheder og forpligtelser og handle derefter (dom af 10.3.2009, sag C-345/06, *Heinrich*, Sml. I, s. 1659, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).
- <sup>69</sup> Det bør herved understreges, at på tidspunktet for de faktiske omstændigheder indeholdt artikel 65, stk. 1 og 5, KS et klart retsgrundlag for den sanktion, som er blevet

pålagt i den foreliggende sag, således at TradeARBED ikke kunne være uvidende om konsekvenserne af selskabets adfærd. Desuden fremgår det af konstateringerne i denne doms præmis 55-57, at samme adfærd også senere på ethvert tidspunkt kunne sanktioneres af Kommissionen.

- 70 For så vidt som traktaterne før det materielle tidspunkt klart definerede overtrædelserne og arten og omfanget af de sanktioner, som kunne pålægges herfor, tilsigter nævnte principper ikke at sikre virksomhederne, at efterfølgende ændringer af retsgrundlaget og de processuelle bestemmelser vil gøre det muligt for dem at unddrage sig enhver sanktion vedrørende deres tidligere overtrædelser.
- 71 Det bemærkes i øvrigt, at Kommissionen inden udløbet af EKSF-traktaten anførte, at det ikke ville være muligt at unddrage sig en sådan sanktion, idet den i punkt 31 i sin meddelelse om visse aspekter ved behandlingen af konkurrencesager efter EKSF-traktatens udløb, vedtaget den 18. juni 2002 (EFT C 152, s. 5), anførte, at hvis den påviser en overtrædelse på et område, der er omfattet af EKSF-traktaten, vil de materielle regler, der finder anvendelse, uanset tidspunktet være de gældende regler på det tidspunkt, hvor de forhold, der indebærer overtrædelse, fandt sted, og at det hvad angår proceduren er EF-reglerne, der finder anvendelse efter EKSF-traktatens udløb.
- 72 Desuden er *lex mitior*-princippet i den foreliggende sag ikke til hinder for anvendelsen af artikel 65, stk. 5, KS, eftersom den bøde, som er blevet pålagt i henhold til den anfægtede beslutning, under alle omstændigheder ligger under den grænse, som er fastsat i artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 for pålæggelse af en bøde på grund af en tilsidesættelse af Unionens konkurrenceregler.

- 73 Det følger af de ovenstående betragtninger, at en virksomhed, som udviser påpasselighed, og som befinder sig i den situation, som den ARBED befandt sig i, på intet tidspunkt kunne være uvidende om konsekvenserne af dens adfærd eller have tiltro til, at det forhold, at EF-traktaten har efterfulgt EKSF-traktaten som retlig ramme, ville bevirke, at den kunne unddrage sig enhver sanktion for tilsidesættelser af artikel 65 KS, som den havde begået tidligere.
- 74 Hvad angår retsgrundlaget og de processuelle bestemmelser, som finder anvendelse, fastslog Retten ligeledes med rette i den appellerede doms præmis 64 og 67, at Kommissionens kompetence til ved den anfægtede beslutning at pålægge den omhandlede bøde fulgte af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, og at proceduren skulle gennemføres i overensstemmelse med denne forordning.
- 75 Det fremgår således af retspraksis, at en bestemmelse, som udgør hjemmel for en retsakt, og som bemyndiger EU-institutionen til at vedtage den pågældende retsakt, skal være gældende på det tidspunkt, hvor retsakten udstedes (jf. i denne retning dom af 4.4.2000, sag C-269/97, Kommissionen mod Rådet, Sml. I, s. 2257, præmis 45), og at processuelle regler almindeligvis antages at finde anvendelse på ikrafttrædelsestidspunktet (jf. i denne retning dom af 12.11.1981, forenede sager 212/80-217/80, Meridionale Industria Salumi m.fl., Sml. s. 2735, præmis 9, og af 23.2.2006, sag C-201/04, Molenbergnatie, Sml. I, s. 2049, præmis 31).
- 76 Det bemærkes desuden, at Kommissionens anvendelse af forordning nr. 1/2003 ikke har formindsket, men snarere har udvidet de processuelle garantier, som i henhold til EKSF-traktaten gælder for retsforfulgte virksomheder, hvilket ARBED i øvrigt ikke bestrider.

- 77 Det følger heraf, at Retten uden at begå en retlig fejl i den appellerede doms præmis 67 og 68 kunne konkludere, dels at Kommissionens kompetence til ved den anfægtede beslutning at pålægge den omhandlede bøde fulgte af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, og at proceduren skulle gennemføres i medfør af denne forordning, dels at den materielle ret, som fastsatte den sanktion, som skulle anvendes, var artikel 65, stk. 1 og 5, KS.
- 78 For det tredje bemærkes, for så vidt som ARBED gør gældende, at Retten ikke udtrykkeligt svarede på alle selskabets argumenter, at det følger af fast retspraksis, at den begrundelsespligt, der påhviler Retten i medfør af artikel 36 og artikel 53, stk. 1, i statuttet for Domstolen, ikke pålægger den at foretage en udtømmende gennemgang af hvert enkelt af de argumenter, der er fremført af parterne i sagen. Begrundelsen kan således fremgå indirekte, forudsat at de berørte får kendskab til begrundelsen for, at de pågældende foranstaltninger er truffet, og at Domstolen råder over de til udøvelse af sin prøvelsesret nødvendige oplysninger (dom af 2.4.2009, sag C-431/07 P, Bouygues og Bouygues Télécom mod Kommissionen, Sml. I, s. 2665, præmis 42, og kendelse af 21.1.2010, sag C-150/09 P, Iride og Iride Energia mod Kommissionen, præmis 42).
- 79 Det ræsonnement, som Retten fulgte, er klart og forståeligt og giver ARBED mulighed for at få kendskab til begrundelsen for, at Retten afviste det omhandlede anbringende, og Domstolen mulighed for at råde over de oplysninger, der er nødvendige for, at den kan udøve sin prøvelsesret. Det følger heraf, at den appellerede dom ikke er behæftet med en begrundelsesmangel.
- 80 Det følger af det foregående, at det første anbringende må forkastes.

2. Om det andet anbringende vedrørende en tilsidesættelse af principperne om selskabers juridiske personlighed og om individuel fastsættelse af sanktioner, om en begrundelsesmangel, om en urigtig fortolkning og anvendelse af retspraksis om spørgsmålet om, hvorvidt et moderselskab kan tilregnes adfærden for et helejet datterselskab, samt om en tilsidesættelse af princippet om den materielle retskraft

a) Om formaliteten og muligheden for, at det fremførte anbringende tages til følge

i) Parternes argumenter

<sup>81</sup> Kommissionen har inden for rammerne af sit svarskrift i appelsagen C-201/09 P gjort gældende, at dette anbringende, for så vidt som det anfægter den omstændighed, at ProfilARBED i den appellerede doms præmis 106-109 tilregnes TradeARBED's adfærd, ikke kan antages til realitetsbehandling, eftersom stævningen ikke gyldigt kan indeholde et anbringende, som vedrører en anden part i sagen.

<sup>82</sup> Det er desuden Kommissionens opfattelse, at det andet anbringende må forkastes, eftersom det kun vedrører anvendelsen af formodningen om, at et moderselskab, som ejer 100 % af kapitalen i et datterselskab, faktisk udøver kontrol med sidstnævnte, og ikke Rettens konstatering af, at Kommissionen havde godtgjort, at ARBED faktisk havde udøvet en bestemmende indflydelse over TradeARBED, som kunne begrunde en konklusion om, at disse virksomheder udgjorde én økonomisk enhed.

ii) Domstolens bemærkninger

<sup>83</sup> Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt det led af anbringendet, som omhandler den omstændighed, at ProfilARBED tilregnes TradeARBED's adfærd, bemærkes, at dette

anbringende ikke vedrører den appellerede dom, for så vidt som den påvirker ARBED's retsstilling. Som Kommissionen med rette har gjort gældende, kan en appellant ikke fremsætte et anbringende til fordel for en anden part i sagen. Dette anbringende må derfor afvises, for så vidt som det vedrører den omstændighed, at ProfilARBED tilregnes TradeARBED's adfærd.

<sup>84</sup> Hvad angår muligheden for, at det fremførte anbringende tages til følge, fremgår det af den appellerede doms præmis 99, at Retten for at konkludere, at der foreligger en økonomisk enhed mellem ARBED og TradeARBED, baserede sig på samtlige de betragtninger, som går forud for denne præmis, herunder også den afkræftelige formodning, hvorefter et moderselskab, som 100 % kontrollerer sit datterselskab, faktisk udøver en bestemmende indflydelse på dettes adfærd.

<sup>85</sup> Det er under disse omstændigheder nødvendigt at undersøge det andet anbringende i realiteten.

## b) Om realiteten

### i) Parternes argumenter

<sup>86</sup> ARBED har for det første anført, at Retten konkluderede, at ARBED kan tilregnes TradeARBED's adfærd på grundlag af begrebet, udviklet inden for konkurrenceretten, hvorefter juridisk forskellige virksomheder kan udgøre én økonomisk enhed. Dette begreb er indtil nu kun blevet anvendt for at fritage virksomhederne for konsekvenserne af, at der foreligger juridisk forskellige personer ved at foreskrive, at forbuddet i

artikel 81 EF mod aftaler mellem virksomheder ikke finder anvendelse på virksomheder inden for samme koncern og ved at udelukke erhvervelser af virksomheder inden for samme koncern fra anvendelsen af fusionsreglerne.

- <sup>87</sup> Ved at fastslå, at virksomheder inden for en koncern er kollektivt ansvarlige på grund af adfærden hos en af dem, nægtede Retten individer deres ret til at udøve økonomiske aktivitet ved hjælp af forskellige juridiske enheder, som hver i deres egenskab af juridisk person er udstyret med deres egen juridiske personlighed, og for hvem der gælder et individuelt ansvar.
- <sup>88</sup> Desuden fører Rettens tilgang til et usammenhængende resultat. Den omstændighed, at en overtrædelse, som begås af et selskab, der tilhører en koncern, tilregnes både moderselskabet og et søsterselskab, og at det kun er moderselskabet, som har mulighed for at afkræfte formodningen om en afgørende indflydelse, resulterer i en strengere ordning over for søsterselskabet.
- <sup>89</sup> Det er derfor ARBED's opfattelse, at den appellerede dom tilsidesætter principperne om juridisk personlighed og om individuel fastsættelse af straffe og sanktioner og med hensyn til sit ræsonnement er udtryk for en intern uoverensstemmelse, som svarer til en begrundelsesmangel.
- <sup>90</sup> Det er for det andet ARBED's opfattelse, at Retten, idet den fandt, at en afkræftelig formodning, hvorefter moderselskabet udøver en bestemmende indflydelse på adfærden hos dets helejede datterselskab, kan begrunde, at moderselskabet kan tilregnes datterselskabets adfærd, tilsidesatte de generelle retsprincipper og fraveg såvel Domstolens som Rettens praksis. Ifølge denne praksis kræves det, at Kommissionen

beviser, at der er grundlag for at anse hver af de virksomheder, som er omhandlet af en beslutning om pålæggelse af en bøde, for ansvarlig for visse af de påtalte forhold.

- <sup>91</sup> Dom af 25. oktober 1983, AEG-Telefunken mod Kommissionen (sag 107/82, Sml. s. 3151), og af 16. november 2000, Stora Kopparbergs Bergslags mod Kommissionen (sag C-286/98 P, Sml. I, s. 9925), kan ikke begrunde Rettens opfattelse, idet den første dom er uden relevans, og den anden er blevet fortolket forkert.
- <sup>92</sup> I den sag, som gav anledning til dommen i sagen AEG-Telefunken mod Kommissionen, skulle Domstolen således ifølge ARBED ikke udtale sig om muligheden for, at et moderselskab kunne tilregnes en overtrædelse begået af dets datterselskab, men derimod om beviset for nævnte moderselskabs deltagelse i en overtrædelse. I modsætning til den i nævnte sag omhandlede situation foreskriver den nationale ret, som finder anvendelse i den foreliggende sag, heller ikke, at de bestemmende organer i et helejet datterselskab er identiske med moderselskabets.
- <sup>93</sup> Hvad angår den sag, som var baggrund for dommen i sagen Stora Kopparbergs Bergslags mod Kommissionen, gør ARBED gældende, at Domstolen aldrig har bekræftet, at en kontrol fra moderselskabets side på 100 % var tilstrækkelig til, at moderselskabet kunne anses for ansvarlig for dets datterselskabs adfærd. I modsætning til ARBED havde moderselskabet i denne sag under den administrative procedure accepteret at påtage sig ansvaret for dets datterselskabs adfærd. I den beslutning fra Kommissionen, som gav anledning til nævnte dom, havde sidstnævnte desuden anlagt en tilgang, som bestod i at pålægge moderselskabet sanktionen, når der forelå udtrykkelige beviser for dette selskabs deltagelse i overtrædelsen.
- <sup>94</sup> ARBED har for det tredje anført, at Retten ved at konstatere såvel, at ARBED havde en bestemmende indflydelse på TradeARBED, som at denne indflydelse var blevet udøvet, mens den anfægtede beslutning og den oprindelige beslutning samtidigt anerkender, at ARBED ikke har deltaget i overtrædelsen ved at udøve nævnte indflydelse, tilsidesatte princippet om den materielle retskraft, som er knyttet til den oprindelige

beslutning, uden for sin kompetence lod sin egen vurdering træde i stedet for Kommissionens og foretog en urigtig anvendelse af retspraksis i dommen i sagen AEG-Telefunken mod Kommissionen og dommen i sagen Stora Kopparbergs Bergslags mod Kommissionen.

ii) Domstolens bemærkninger

<sup>95</sup> Det følger af fast retspraksis, at virksomhedsbegrebet omfatter enhver enhed, som udøver økonomisk virksomhed, uanset denne enheds retlige status og dens finansieringsmåde. Domstolen har herved præciseret, dels at begrebet virksomhed i denne kontekst skal forstås som en økonomisk enhed, også når denne økonomiske enhed juridisk set udgøres af flere fysiske eller juridiske personer, dels at når en sådan økonomisk enhed overtræder konkurrencereglerne, påhviler det den ifølge princippet om personligt ansvar at stå til regnskab for overtrædelsen (dom af 20.1.2011, sag C-90/09 P, General Química m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1, præmis 34-36 og den deri nævnte retspraksis).

<sup>96</sup> Et datterselskabs adfærd kan tilregnes moderselskabet, bl.a. når datterselskabet, selv om det er en selvstændig juridisk person, ikke frit bestemmer sin adfærd på markedet, men i det væsentlige følger instrukser fra moderselskabet navnlig under hensyn til de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem disse to virksomheder (dom af 10.9.2009, sag C-97/08 P, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8237, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

<sup>97</sup> I det konkrete tilfælde, hvor moderselskabet ejer 100% af kapitalen i det datterselskab, som har overtrådt de EU-retlige konkurrenceregler, kan det pågældende

moderselskab dels udøve afgørende indflydelse på dette datterselskabs adfærd, dels foreligger der en simpel formodning om, at det pågældende moderselskab faktisk udøver afgørende indflydelse på datterselskabets adfærd (dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis).

98 Det er under disse omstændigheder tilstrækkeligt, at Kommissionen beviser, at hele kapitalen i et datterselskab ejes af moderselskabet, for at det kan formodes, at moderselskabet udøver en afgørende indflydelse på dette datterselskabs handelspolitik. Kommissionen vil derefter være i stand til at anse moderselskabet for solidarisk ansvarligt for betaling af den bøde, som er pålagt datterselskabet, medmindre dette moderselskab, som det påhviler at afkræfte den pågældende formodning, fører tilstrækkelige beviser med henblik på at godtgøre, at dets datterselskab optræder selvstændigt på markedet (dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, præmis 61 og den deri nævnte retspraksis).

99 Selv om det er korrekt, at Domstolen i præmis 28 og 29 i dommen i sagen Stora Kopparbergs Bergslags mod Kommissionen, ud over ejerskab af 100 % af datterselskabets kapital, har henvist til andre omstændigheder, såsom den omstændighed, at moderselskabet ikke har bestridt at have udøvet en indflydelse på datterselskabets handelspolitik, og den omstændighed, at de to selskaber har været repræsenteret af de samme personer under den administrative procedure, forholder det sig ikke desto mindre således, at Domstolen kun har henvist til sådanne omstændigheder for at redegøre for de forskellige forhold, som Retten havde støttet sine overvejelser på, og ikke for at betinge iværksættelsen af formodningen nævnt i denne doms præmis 97 af fremlæggelsen af yderligere indicier vedrørende moderselskabets faktiske udøvelse af indflydelse (dommen i sagen Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, præmis 62).

100 Det følger heraf, dels at Retten ikke begik en retlig fejl, da den fastslog, at der, hvor et moderselskab besidder 100 % af kapitalen i et datterselskab, foreligger en afkræftelig formodning om, at dette moderselskab faktisk har udøvet en bestemmende indflydelse på den adfærd, som dets datterselskab har udvist, dels at hverken det påståede

princip om selskabers juridiske personlighed eller princippet om individuel fastsættelse af sanktioner, i modsætning til hvad ARBED har påstået, er til hinder for, at Kommissionen kan pålægge et moderselskab en bøde for en overtrædelse begået af dets helejede datterselskab.

- 101 Når moderselskabet udøver en bestemmende indflydelse på dets datterselskabs adfærd, og navnlig på dets konkurrencebegrænsende adfærd, er det således i overensstemmelse med den retspraksis, som er nævnt i denne doms præmis 95, virksomheden i form af moderselskabet og dets datterselskab, der er ansvarlig for den overtrædelse af EKSF-traktatens og EF-traktatens konkurrenceregler, som følger af nævnte adfærd.
- 102 Desuden anførte Retten i den appellerede doms præmis 94 og 96-98, at Kommissionen i den anfægtede beslutning havde konstateret, at det hverken var bevist eller gjort gældende, at TradeARBED førte en selvstændig forretningspolitik i forhold til ARBED, og at supplerende beviser gav støtte for at antage, at ARBED udøvede en bestemmende indflydelse på TradeARBED's adfærd og faktisk udnyttede denne indflydelse.
- 103 Under disse omstændigheder må ARBED's argumenter vedrørende en urigtig anvendelse af retspraksis vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt et moderselskab kan tilregnes et helejet datterselskabs adfærd, og vedrørende det forhold, at Retten lod sin egen vurdering træde i stedet for Kommissionens, forkastes.
- 104 Hvad angår ARBED's argument om, at den omstændighed, at et søsterselskab tilregnes overtrædelsen i medfør af begrebet økonomisk enhed, er udtryk for en uoverensstemmelse, fordi dette selskab underlægges en strengere ansvarsordning end den, som finder anvendelse på moderselskabet, bemærkes blot, at Kommissionen i den foreliggende sag har tilregnet søsterselskabet den nævnte adfærd, fordi det havde

overtaget moderselskabets økonomiske aktiviteter, og at eftersom søsterselskabets ansvar afhænger af moderselskabets ansvar, er den ansvarsordning, som søsterselskabet underlægges, på ingen måde strengere end den, der anvendes på moderselskabet.

105 Hvad angår argumentet om en tilsidesættelse af princippet om den materielle retskraft bemærkes blot, at dette princip under alle omstændigheder ikke kunne knyttes til en beslutning fra Kommissionen, som i øvrigt er blevet annulleret, såsom den oprindelige beslutning, for så vidt den vedrørte ARBED.

106 Med hensyn til begrundelsesmanglen som følge af den påståede uoverensstemmelse ved Rettens ræsonnement, følger det af det foregående, at denne påståede uoverensstemmelse følger af ARBED's forkerte læsning af retspraksis vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt et moderselskab kan tilregnes et helejet datterselskabs adfærd. Dette argument må derfor under alle omstændigheder forkastes.

107 Det følger heraf, at det andet anbringende må forkastes.

3. Om det tredje anbringende om en tilsidesættelse af forældelsesbestemmelserne og af princippet om den materielle retskraft samt om en begrundelsesmangel

a) Parternes argumenter

108 ARBED er af den opfattelse, at Retten, idet den fandt, at ARBED havde deltaget i overtrædelsen, eftersom den overtrædelse, der var begået af TradeARBED, kunne tilregnes ARBED, for det første modsagde sig selv, eftersom den i den appellerede doms

præmis 100 sondrede mellem ansvaret ved tilregnelser og ansvaret ved deltagelse, for det andet ikke godtgjorde, at ARBED opfyldte de betingelser, som indebærer, at handlinger, som afbryder eller suspenderer forældelsen, kunne gøres gældende over for selskabet, for det tredje foretog en urigtig anvendelse af forældelsesreglerne og for det fjerde tilsidesatte princippet om den materielle retskraft.

#### b) Domstolens bemærkninger

- <sup>109</sup> Hvad angår argumentet om, at Retten anvendte et ræsonnement, som angiveligt er modstridende, er det allerede i denne doms præmis 106 angivet, at de påståede uoverensstemmelser følger af ARBED's forkerte læsning af retspraksis vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt et moderselskab kan tilregnes et helejet datterselskabs adfærd. Dette argument må derfor forkastes.
- <sup>110</sup> Det følger ligeledes heraf, at de handlinger, som afbryder forældelsen, i modsætning til hvad ARBED har anført, kunne gøres gældende over for ARBED på grund af denne tilregnelser, og fordi der bestod en økonomisk enhed mellem TradeARBED og ARBED.
- <sup>111</sup> Hvad endelig angår argumentet om en tilsidesættelse af princippet om den materielle retskraft, er det allerede i denne doms præmis 105 angivet, at der under alle omstændigheder ikke kan knyttes retskraft til en beslutning fra Kommissionen, som i øvrigt er blevet ophævet såsom den oprindelige beslutning, for så vidt som den vedrørte ARBED.

112 Det følger af det foregående, at det tredje anbringende må forkastes.

4. Det fjerde anbringende om en begrundelsesmangel og om en tilsidesættelse af retten til forsvar og princippet om den materielle retskraft

a) Parternes argumenter

113 ARBED har anført, at selskabet for Retten havde gjort gældende, at de beviser, som er nødvendige for at afkræfte formodningen om tilregnelsen af den overtrædelse, der er begået af TradeARBED, som kunne antages at have været til rådighed for ARBED i løbet af 1990, ikke længere fandtes efter 16 år, og at selskabet ikke have været i stand til at vurdere relevansen af potentielt nyttige oplysninger under proceduren. Det af ARBED påberåbte argument vedrørte det forhold, at det var umuligt at indsamle de nødvendige beviser for afkræftelsen af nævnte formodning.

114 Retten krævede således ved at fastslå, at det tilkom ARBED at godtgøre, at beviserne vedrørende den egentlige karakter af forholdet til dets datterselskab ikke længere fandtes, bevis for et negativt faktum, som pr. definition er umuligt at føre, hvilket indebærer, at den appellerede dom er behæftet med en begrundelsesmangel, som udgør en tilsidesættelse af retten til forsvar.

115 For så vidt som Retten i den appellerede doms præmis 169 anførte, at den pågældende ansvarsformodning allerede blev påberåbt i den oprindelige beslutning, gør ARBED

heroverfor gældende, at denne beslutning ikke indeholder noget ræsonnement vedrørende den omstændighed, at et selskabs overtrædelse tilregnes et andet selskab, men blot angav, at TradeARBED distribuerede stålbjælker for ARBED, og at den oprindelige beslutning for at sikre ligebehandling var adresseret til ARBED.

116 Hvad angår betragtningerne i den appellerede doms præmis 171, hvorefter ansvarsformodningen støttedes af beviser i den oprindelige beslutning, har ARBED anført, at præmis 96 i Rettens dom af 11. marts 1999, ARBED mod Kommissionen, vedrører ARBED's adfærd efter overtrædelsen, og at Retten i sidstnævnte doms præmis 98 henviste til en usikkerhed med hensyn til ARBED's og TradeARBED's ansvar.

117 Eftersom den oprindelige beslutning desuden er blevet annulleret af Domstolen, for så vidt som den vedrørte ARBED, gør den materielle retskraft det af Retten anvendte argument uvirksomt. Ifølge ARBED tilsidesætter Rettens ræsonnement således den materielle retskraft, der er knyttet til dommen af 2. oktober 2003, ARBED mod Kommissionen, og er baseret på en forkert læsning af såvel den oprindelige beslutning som af dommen af 11. marts 1999, ARBED mod Kommissionen, hvilket udgør en begrundelsesmangel.

#### b) Domstolens bemærkninger

118 Hvad angår argumentet vedrørende det forhold, at det er umuligt at indsamle de nødvendige beviser med henblik på at tilbagevise formodningen om, at TradeARBED's adfærd kan tilregnes ARBED, og det forhold, at der er blevet stillet krav om et negativt bevis, fremgår det af retspraksis, at det påhviler den virksomhed, som gør gældende, at den administrative procedures udstrakte varighed har påvirket udøvelsen af retten

til forsvar, retligt fyldestgørende at bevise, at den på grund af procedurens udstrakte varighed har haft vanskeligt ved at forsvare sig mod Kommissionens påstande (jf. i denne retning dom af 21.9.2006, sag C-113/04 P, Technische Unie mod Kommissionen, Sml. I, s. 8831, præmis 60 og 61).

- 119 Retten fandt i den appellerede doms præmis 168, at ARBED i den foreliggende sag ikke havde godtgjort, hvorledes den administrative procedures varighed havde kunnet skade udøvelsen af retten til forsvar, idet selskabet havde begrænset sig til at påstå, at de beviser, som havde stået til rådighed for det i løbet af 1990, ikke længere fandtes efter så lang tid.
- 120 En sådan vurdering er ikke behæftet med en retlig fejl. Det bemærkes således, at ARBED var adressat for den oprindelige beslutning og var part i den første sag for Retten og Domstolen. Som Kommissionen med rette har anført, bør sådanne omstændigheder få ethvert påpasseligt selskab til at bevare de dokumenter, som er nødvendige for dets forsvar.
- 121 Det følger heraf, at en virksomhed, som befinder sig i en situation som den, ARBED befinder sig i, detaljeret skal angive, hvis ikke de specifikke beviser, som ikke længere findes, så i det mindste de begivenheder eller omstændigheder, som har forhindret den i i den givne periode at opfylde dens forpligtelse til at udvise omhu, og som angiveligt har bevirket, at de beviser, hvortil den henviser, ikke længere findes.
- 122 Det er således først ved undersøgelsen af sådanne specifikke indikationer, at Retten og Domstolen kan vurdere, om virksomheden retligt fyldestgørende har godtgjort, at den har været udsat for de vanskeligheder, der påberåbes med hensyn til at forsvare sig mod Kommissionens påstande, på grund af den administrative procedures langstrakte varighed, eller om de nævnte vanskeligheder tværtimod er resultatet af en tilsidesættelse af virksomhedens forpligtelse til at udvise omhu.

- 123 Det er derfor med rette, at Retten fastslog, at en så generel påstand som den, der er blevet fremsat af ARBED, ikke er tilstrækkelig til på retligt fyldestgørende måde at godtgøre, at varigheden af proceduren har haft en indvirkning på udøvelse af retten til forsvar.
- 124 Henset til denne konstatering, må de af ARBED påberåbte argumenter til anfægtelse af de yderligere betragtninger angivet af Retten i den appellerede doms præmis 169-171 anses for uvirksomme.
- 125 Det fjerde anbringende må følgelig forkastes.
- 126 Det følger af samtlige de foregående betragtninger, at ARBED's appel i sag C-201/09 P må forkastes.

*B — Om Kommissionens appel (sag C-216/09 P), hvis eneste anbringende vedrører retlige fejl ved fortolkningen af beslutning nr. 715/78*

## 1. Parternes argumenter

- 127 Det er Kommissionens opfattelse, at Retten baserer sig på en ukorrekt ordret og alt for restriktiv fortolkning af artikel 2, stk. 3, og artikel 3 i beslutning nr. 715/78, når den for at begrunde en sontring mellem virkningen af en afbrydelse af forældelsen

og virkningen af en suspension af forældelsen henviser til forskellen mellem ordlyden af nævnte bestemmelser med hensyn til erga omnes-virkningen. Manglen på en udtrykkelig henvisning til en erga omnes-virkning i ordlyden af artikel 3 i beslutning nr. 715/78 udelukker ikke, at denne bestemmelse har en sådan virkning for suspensionen, idet det fælles formål med en afbrydelse og en suspension af forældelsen er at hindre tiden fra at løbe for alle de omhandlede virksomheder.

- <sup>128</sup> I dom af 15. oktober 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen (forenede sager C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P — C-252/99 P og C-254/99 P, Sml. I, s. 8375, præmis 144), afviste Domstolen en ordret og restriktiv fortolkning af bestemmelserne om forældelsesfrister, idet den foruden ordlyden af bestemmelsen om suspension af forældelsen tog hensyn til formålet med denne bestemmelse for at godkende en bred fortolkning af begrebet »Kommissionens beslutning« i artikel 3 i beslutning nr. 715/78.
- <sup>129</sup> Domstolen anførte i denne dom, at suspensionen beskytter Kommissionen mod virkningen af forældelsen i situationer, hvor den skal afvente afgørelsen fra Unionens retsinstanser. Såvel afbrydelsen af forældelsen som dens suspension gør det muligt for Kommissionen effektivt at retsforfølge og sanktionere tilsidesættelser af konkurrencereglerne.
- <sup>130</sup> Ligeledes er det Kommissionens opfattelse, at en restriktiv fortolkning af virkningerne af en suspension af forældelsen ikke kan udledes af den retspraksis, som Retten nævnte i den appellerede doms præmis 154. Navnlig baserede Domstolen i dom af 24. juni 2004, Handlbauer (sag C-278/02, Sml. I, s. 6171, præmis 40), sin fortolkning på det formål, som forfølges med forældelsesreglerne.
- <sup>131</sup> Hvad angår Rettens henvisning til dom af 14. september 1999, Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl. (sag C-310/97 P, Sml. I, s. 5363), er det Kommissionens opfattelse, at denne doms logik ikke finder anvendelse på

undersøgelsesforanstaltninger såsom kontrolundersøgelser og inspektioner, hvis anfægtelse afbryder eller suspenderer forældelsen.

- <sup>132</sup> Det bemærkes således, at i modsætning til appellen af endelige beslutninger, med hensyn til hvilken det ikke kan udelukkes, at den af Retten valgte løsning er gyldig, kan en anfægtelse af sådanne foranstaltninger have betydning for Kommissionens mulighed for at retsforfølge sagen over for alle de virksomheder, der er involveret i overtrædelsen, selv om de formelt kun er rettet til en virksomhed. Anvendelsen af nævnte dom på suspensionen af forældelsen vil således være til skade for gennemførelsen af konkurrenceretten, mens en fortolkning, som tillader en virkning erga omnes, vil kunne beskytte konkurrencerettens effektive virkning.
- <sup>133</sup> Kommissionen har præciseret, at den ifølge den appellerede dom har pligt til, når et selskab har anfægtet en undersøgelsesforanstaltning, som er rettet til det, at fortsætte sin undersøgelse over for andre involverede virksomheder og selskaber og i sin endelige beslutning at anvende dokumenter, hvis retlige anvendelse er usikker, idet der herved opstår en risiko for, at beslutningen annulleres. Eftersom forældelsen fortsat løber for de andre virksomheder, kan den ikke afvente udfaldet af den retslige procedure om den nævnte undersøgelsesforanstaltning.
- <sup>134</sup> Det følger heraf, dels at Kommissionen og de omhandlede virksomheder, alt imens de afventer, at spørgsmålet om lovligheden af undersøgelsen behandles af Unionens retsinstanser, bør fortsætte med at anvende ressourcer på at fortsætte denne undersøgelse, dels at de virksomheder, som ikke har anlagt sag til prøvelse af undersøgelsesforanstaltningen, skal anlægge sag til prøvelse af den endelige beslutning under påberåbelse af ulovligheden af denne foranstaltning i flere søgsmål vedrørende et identisk spørgsmål. Disse virksomheder, hvis retsstilling påvirkes af nævnte undersøgelsesforanstaltning, selv om denne er adresseret til en anden virksomhed, skal således kunne gøre den påståede ulovlighed af samme foranstaltning gældende for nævnte retsinstanser.

- 135 Det er ligeledes Kommissionens opfattelse, at denne situation ikke kan sammenlignes med en situation med undersøgelsesforanstaltninger, som ikke kan appelleres, for det første fordi den vil kunne afbøde eventuelle processuelle problemer under den senere sag, og for det andet fordi der ikke verserer en sag for Unionens retsinstanser.
- 136 Det er endvidere Kommissionens opfattelse, at den appellerede dom gør det nemmere at unddrage sig betalingen af bøden. For så vidt som suspensionen kun påvirker det selskab, der har anlagt sag, kan dette selskab gøres til genstand for en restrukturering eller en overførsel af dets aktiver ti år efter, at overtrædelsen er bragt til ophør, til et andet selskab, som ikke er berørt af suspensionen, hvilket gør det muligt for koncernen at unddrage sig bøden.
- 137 Desuden taler overlapningen mellem artikel 2 og 3 i beslutning nr. 715/78, som følger dels af, at nævnte artikel 2, stk. 3, med hensyn til, hvornår forældelsesfristen begynder at løbe igen efter en afbrydelse, henviser til nævnte artikel 3, dels af, at sidstnævnte henviser til Kommissionens beslutning, der er omhandlet i nævnte artikel 2, stk. 3, imod den af Retten anvendte sontring.
- 138 Kommissionen finder, at forarbejderne til Rådets forordning (EØF) nr. 2988/74 af 26. november 1974 om forældelse af adgangen til at pålægge økonomiske sanktioner inden for Det Europæiske Fællesskabs transport- og konkurrenceret og af adgangen til tvangsfuldbyrdelse af disse sanktioner (EFT L 319, s. 1) understøtter dens fortolkning af beslutning nr. 715/78. Den har anført, at det oprindelige forslag allerede fastsatte, at afbrydelsen af forældelsen ville have virkning erga omnes, og afspejlede en in rem-tilgang til forældelsen, i modsætning til en in personam-tilgang, som visse delegationer var fortalere for. Et kompromis muliggjorde i sidste ende, at den første tilgang blev anvendt. Bestemmelsen om suspension af forældelsesfristen blev først indført efter forslag fra en delegation ved det andet reviderede forslag.

- 139 Kommissionen har heraf udledt, at Rådet har valgt in rem-tilgangen til forældelse med hensyn til alle bestemmelser om forældelse, herunder bestemmelser om suspension. Rådet har ikke givet nærmere præciseringer i denne forbindelse, idet det, efter at valget af arten af forældelse var blevet foretaget, ikke var nødvendigt ligeledes at specificere dette også i forhold til suspensionen af sidstnævnte.
- 140 Det er Kommissionens opfattelse, at eftersom forældelsen er en undtagelse, som kun gælder, hvis der er fastsat bestemmelser herom, vil princippet, hvorefter undtagelser skal fortolkes indskrænkende, også understøtte dens tilgang. Det er følgelig ikke nødvendigt at anlægge en bred fortolkning af forældelsesreglerne, som er til fordel for virksomhederne. Domstolens praksis har således aldrig understøttet en restriktiv fortolkning af bestemmelserne om suspension af forældelsen.

## 2. Domstolens bemærkninger

- 141 Det følger af retspraksis, at det er selve den omstændighed, at en sag verserer for Retten eller Domstolen, der er begrundelse for suspensionen (dommen i sagen Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, præmis 153).
- 142 Domstolen har også fastslået, at såfremt en adressat for en beslutning beslutter at anlægge annullationssøgsmål, skal Unionens retsinstanser kun prøve de elementer i beslutningen, der vedrører den pågældende adressat. De elementer, der vedrører andre adressater, og som ikke er anfægtet, er derimod ikke genstand for den tvist, Unionens retsinstanser skal afgøre (dommen i sagen Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl., præmis 53).

- 143 Det følger endvidere af artikel 4, stk. 2, i beslutning nr. 715/78 og artikel 26, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, at forældelse af adgangen til tvangsfuldbyrdelse regnes fra den dag, hvor beslutningen er blevet endelig. Domstolen har præciseret, at denne frist således regnes fra udløbet af fristen for at anlægge søgsmål til prøvelse af den beslutning, hvorved der er blevet fastslået overtrædelse og pålagt bøde, når der ikke er blevet anlagt sag (jf. analogt dommen i sagen Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, præmis 137).
- 144 Det følger af det foregående, dels at hvad angår virksomheder, som ikke har anlagt sag til prøvelse af en endelig beslutning fra Kommissionen, hvorved de pålægges en bøde i henhold til artikel 65 KS eller artikel 23 i forordning nr. 1/2003, bliver denne beslutning endelig, dels at når denne beslutning bliver endelig, begynder fristen for fuldbyrdelse af nævnte beslutning at løbe for deres vedkommende som fastsat i artikel 4 i beslutning nr. 715/78 og artikel 26 i forordning nr. 1/2003.
- 145 Det følger heraf, at hvad angår disse virksomheder vil en sag anlagt af en anden virksomhed til prøvelse af samme endelige beslutning ikke bevirke en suspension.
- 146 Det bemærkes desuden, at såvel ordlyden af artikel 3 i beslutning nr. 715/78 og ordlyden af artikel 25, stk. 6, i forordning nr. 1/2003 som formålene med disse bestemmelser dækker søgsmål anlagt til prøvelse af de i artikel 2 i beslutning nr. 715/78 og artikel 25, stk. 3, i forordning nr. 1/2003 omhandlede skridt, som kan anfægtes, og søgsmål anlagt til prøvelse af Kommissionens endelige beslutning (jf. analogt dommen i sagen Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, præmis 146).
- 147 Eftersom artikel 3 i beslutning nr. 715/78 og artikel 25, stk. 6, i forordning nr. 1/2003 ikke sonderer mellem beslutninger, til hvilke der er knyttet en suspensiv virkning, er det derfor ikke, i modsætning til hvad Kommissionen har gjort gældende, nødvendigt

at knytte en erga omnes-virkning til sager anlagt til prøvelse af de skridt, der er omhandlet i artikel 2 i beslutning nr. 715/78 og i artikel 25, stk. 3, i forordning nr. 1/2003, og som kan anfægtes.

<sup>148</sup> Henset til de foregående betragtninger, må det konstateres, at Retten ikke begik nogen retlig fejl ved at fastslå, at den suspensive virkning, som artikel 3 i beslutning nr. 715/78 og artikel 25, stk. 6, i forordning nr. 1/2003 knytter til søgsmål, kun har virkning inter partes.

<sup>149</sup> I den foreliggende sag omhandlede den oprindelige beslutning, således som ProfilARBED og TradeARBED med rette har gjort gældende, kun ARBED, og det søgsmål, som resulterede i annullationen af nævnte beslutning, for så vidt som den vedrørte ARBED, vedrørte udelukkende en tvist mellem ARBED og Kommissionen. Det følger heraf, at der ikke kan udledes nogen suspensiv virkning af nævnte søgsmål med hensyn til ProfilARBED eller TradeARBED.

<sup>150</sup> Under disse omstændigheder skal Kommissionens appel i sag C-216/09 P forkastes.

<sup>151</sup> Eftersom ProfilARBED og TradeARBED kun subsidært har iværksat en kontraappel i sag C-216/09 P, for det tilfælde at Domstolen måtte give Kommissionen medhold i appellen, er det ufornuddent at behandle nævnte kontraappel.

## VIII — Sagens omkostninger

- <sup>152</sup> Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, der i medfør af artikel 118 finder anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Domstolen kan imidlertid i henhold til samme reglements artikel 69, stk. 3, bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger, hvis de begge har tabt sagen på et eller flere punkter, eller hvor der foreligger ganske særlige grunde.
- <sup>153</sup> Da ARBED har tabt appelsagen C-201/09 P, bør det pålægges ARBED at betale sagens omkostninger i forbindelse med denne appelsag i overensstemmelse med Kommissionens påstand herom.
- <sup>154</sup> Hvad angår appelsagen C-216/09 P finder Domstolen, at det, henset til de særlige omstændigheder, som gør sig gældende i den foreliggende sag, bør pålægges Kommissionen og TradeARBED og ProfilARBED at bære deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Store Afdeling):

**1) Appellerne forkastes.**

**2) ArcelorMittal Luxembourg SA bærer sine egne omkostninger og betaler Europa-Kommissionens omkostninger i forbindelse med appelsagen C-201/09 P.**

- 3) Kommissionen, ArcelorMittal Belval & Differdange SA og ArcelorMittal International SA bærer deres egne omkostninger i forbindelse med appelsagen C-216/09 P.**

Underskrifter